

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

GABRIEL TARDE, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΑΘΗΝΑ 2013
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΗΡΩ ΣΑΓΚΟΥΝΙΔΟΥ-ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ

Διάρθρωση έργου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ - Ο εγκληματικός τύπος

I. Ανατομικά χαρακτηριστικά

II. Φυσιολογικά και παθολογικά χαρακτηριστικά

III. Ψυχολογικά χαρακτηριστικά

IV. Κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά

V. Προσπάθεια επεξήγησης

VI. Δυνατότητα μετριασμού του εγκληματικού ιού στο μέλλον

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Η εγκληματολογική στατιστική του τελευταίου μισού του 19ου αιώνα

I. Ταχεία και πραγματική πρόοδος του αριθμού των πλημμελημάτων

II. Διάλογος με τον Poletti

III. Η υποτροπή

Διάρθρωση έργου

IV. Πολιτισμός και επανάσταση

V. Δικαστικό σώμα: η συνεχής πρόοδος του προς όλες τις κατευθύνσεις

VI. Θρησκεία και η επίδρασή της

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Προβλήματα επιβολής ποινών

I. Ο αποκτηθείς βαθμός δικανικής πεποίθησης

II. Υποβολή και ευθύνη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

I. Εγκληματική γεωγραφία

II. Ανθρωποκτονία και Αυτοκτονία

III. Το μέλλον του εγκλήματος

IV. Πολιτισμός και ψέμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

I. Ανατομικά χαρακτηριστικά

- Μεγάλο ανάστημα και βάρος, όμως αδύνατοι μύες
- Εγκληματίες γυναίκες μικρότερο βάρος από τις κανονικές γυναίκες
- Μεγάλο μήκος των βραχιόνων
- Εξαιρετικά μεγάλο ποσοστό αμφιδεξιών
- Διχογνωμία ως προς αν η κρανιακή χωρητικότητα είναι μικρότερη
- Μέτωπο στενό και ζαρωμένο με κλίση προς τα πάνω, προεξέχοντα οφρυακά τόξα, μεγάλες οφθαλμικές κοιλότητες, προεξέχουσες και πολύ δυνατές σιαγόνες, πεταχτά, μεγάλα και κυρτά αυτιά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

- Συχνή και έντονη η ασυμμετρία κρανίου και προσώπου
- Γυναίκες εγκληματίες πιο αρρενωπές
- Εγκέφαλος σχεδόν το ίδιο βάρος με των υπολοίπων ανθρώπων, δεν δύνανται να καταδειχτούν οι ανωμαλίες που παρουσιάζονται
- Συχνότερα καστανοί, δασύτριχοι, με αραιά γένια και άνιση μύτη
- Βλέμμα θαμπό, ψυχρό και απλανές

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

Χέγκελ:

- τέλεια αντίθεση του τέλειου ανθρώπου με την μορφή του εγκληματία
- ασχήμια το πιο έντονο χαρακτηριστικό γνώρισμα του εγκληματία
- το ιδεώδες κεφάλι ως εκείνο στο οποίο αποτυπώνεται η κοινωνική και όχι αποκλειστικά η ατομική ανάπτυξη του ανθρώπου

Μη αμφισβήτηση της κληρονομικότητας, της διαλογής και της εξέλιξης

Μη εκτίμηση του εγκληματία με βάση αυτά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

II. Φυσιολογικά και παθολογικά χαρακτηριστικά

- Επιρρεπής στις ασθένειες και στις παθήσεις της όρασης
- Μακροζωία
- Φωνή τενόρου ή σοπράνου
- Πιθηκοειδής και κτηνώδης
- Υπόψη μόνο ως ενδείξεις
- Ανάγκη κλινικής προσέγγισης των εγκληματιών ως συμπλήρωμα της νομικής σχολής
- Υποχρεωτική συναναστροφή των φοιτητών με τις φυλακές

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

III. Ψυχολογικά χαρακτηριστικά

- Αγάπη για το όργιο, το ξεφάντωμα
- Βαθιά αναισθησία
- Μεγάλη απρονοησία
- Αμέτρητη ματαιοδοξία
- Εκδίκηση και κτηνωδία
- Κυνική χαρά
- Πάθος των τυχερών παιχνιδιών
- Τεμπελιά
- Κλίση προς το ψέμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

Εγκληματίας - Τρελός

- Υπερεκτιμημένη ευφυΐα των εγκληματιών, πονηροί και πολύ καλοί μιμητές - Τρελός διαφεύγει από την επιρροή του περιβάλλοντός του, ιδιαίτεροι συνδυασμοί ιδεών
- Τρελός μη κοινωνικοποιήσιμος και απερίσκεπτος, εγκληματίας αντικοινωνικός και κατά συνέπεια κοινωνικοποιήσιμος σε έναν ορισμένο βαθμό

Το έγκλημα ως κάτι το σχετικό και συμβατό με τελείως διαφορετικό τρόπο από την τρέλα:

- Σημαντική αλλαγή της σχετικής-αναλογικής σοβαρότητας των εγκλημάτων από εποχή σε εποχή
- Κανένας ανθρωπολογικός τύπος, ο οποίος ανέκαθεν άξιζε το επίθετο του εγκληματία
- Εγκληματικότητα: μια σχέση όχι με την αμετάβλητη φύση αλλά με τη γνώμη και τη μεταβαλλόμενη νομοθεσία του κοινωνικού περιβάλλοντος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

Όχι ταύτιση της εγκληματικής τρέλας με τον εγκληματικό τύπο:

- εγκληματικός τύπος κληρονομικός
- εγκληματική τρέλα μπορεί να εμφανιστεί σε έναν έντιμο με φυσιολογική φυσιογνωμία άνθρωπο
- σαφείς διαφορές διάπλασης

Κοινωνική ευθύνη των πράξεων

- Όχι τρέλα ή οιονεί τρέλα όσον αφορά τον περιστασιακό εγκληματία σε αντίθεση με τον εγκληματία λόγω ιδιοσυγκρασίας
- Διαφορές που κυρίως σχετίζονται με την ολική ή μερική έλλειψη της αίσθησης της ηθικής
- Ευθύνη του εγκληματία, όχι του τρελού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

IV. Κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά

- Μεγάλες ενώσεις εγκληματιών, όπως η Camorra
- Τατουάζ- κανένα αποτέλεσμα, μιμητικά και όχι εκφραστικά
- Αργκό- όχι ειδική γλώσσα, γραμματική της κανονικής γλώσσας χωρίς αλλοιώσεις, τροποποίηση μικρού μόνο μέρους του λεξικού, κυνισμός, χονδροειδής και κτηνώδης αλλά και θλιβερά χαρούμενη
- Φιλολογία των εγκληματιών ανάλογη με εκείνη των πρωτόγονων λαών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

V. Προσπάθεια επεξήγησης

- Εκ γενετής εγκληματίας: όχι ένας άγριος ούτε ένας τρελός • Όχι αμφισβήτηση της εμφάνισης των χαρακτηριστικών του εκ γενετής εγκληματία
- Αμφισβήτηση της επεξήγησης της εγκληματικότητας από το γεγονός αυτό
- Εντυπωσιακές ομοιότητες γυναικών με τον εκ γενετής εγκληματία, ωστόσο πολύ λιγότερη τάση προς το έγκλημα από ότι οι άνδρες
- Πραγματικότητα του εγκληματικού τύπου
- Δύο έννοιες της λέξης τύπος
- Εθνικός τύπος
- Επαγγελματικός τύπος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Ο εγκληματικός τύπος

VI. Δυνατότητα μετριασμού του εγκληματικού ιού στο μέλλον

- Ferrri: η έμφυτη εγκληματικότητα μπορεί να παραμείνει λανθάνουσα και τα εγκληματικά ένστικτα μπορούν να καταπνίγουν από το περιβάλλον
- Lombroso: συνηθισμένα τα εγκληματικά ένστικτα στην παιδική ηλικία, εύκολη η εξαφάνισή τους υπό την επίδραση μιας καλής διαπαιδαγώγησης
- Αλλαγή των συνθηκών της κοινωνίας για την αλλαγή της εγκληματικότητας
- Πρωτίστως κοινωνική ερμηνεία του εγκλήματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Η εγκληματολογική στατιστική του τελευταίου μισού του 19ου αιώνα

I. Ταχεία και πραγματική πρόοδος του αριθμού των πλημμελημάτων

- Μείωση του αριθμού των κακουργημάτων και ταυτόχρονη αύξηση αυτού των πλημμελημάτων
- Αιτία της εντύπωσης η προοδευτική πλημμελιοποίηση των μη σοβαρών κακουργημάτων
- Μείωση κακουργημάτων κατά της ιδιοκτησίας, αύξηση των κακουργημάτων κατά των προσώπων
- Αριθμοί κατηγορητηρίων και όχι καταδίκων-ανεκτικότητα των ενόρκων
- Διάκριση ανάμεσα στα πραγματικά κακουργήματα και στα κατ' όνομα ή δευτερεύοντα κακουργήματα
- Στην πραγματικότητα, αύξηση του των κακουργημάτων και σε μικρότερο ποσοστό των πλημμελημάτων
- Αιτία η αύξηση των αδικημάτων που έχουν αποτελέσει αντικείμενο δίωξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Η εγκληματολογική στατιστική του τελευταίου μισού του 19ου αιώνα

II. Διάλογος με τον Poletti

Αντισταθμίζει η δημιουργική δράση την κακοποιό δράση;

- Poletti: ο αριθμός των πλημμελημάτων ή των κακουργημάτων μπορεί να αυξηθεί σε ένα έθνος, παρά το γεγονός ότι στο ίδιο έθνος η εγκληματικότητα ελαττώνεται
- Σύνοψη επιχειρήματος: αν η εγκληματικότητα αυξήθηκε, ενώ ο αριθμός των νόμιμων πράξεων αυξήθηκε ακόμη περισσότερο δεν πρόκειται για παρακμή αλλά αντίθετα ηθική πρόοδο
- Ανάγκη αναζήτησης και ανεύρεσης των κοινωνικών αιτιών που ενήργησαν πάνω στην ηθική κατάσταση της κοινωνίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Η εγκληματολογική στατιστική του τελευταίου μισού του 19ου αιώνα

III. Η υποτροπή

- Κοινωνική σπουδαιότητα της μίμησης
- Ακτινοβολία της μιμητικής μεταδοτικότητας στον έξω κόσμο
- Άνθηση της εγκληματικότητας επειδή τα οφέλη αυξήθηκαν και οι κίνδυνοι μειώθηκαν
- Ανάγκη ανάπτυξης φιλανθρωπίας για την απώθηση της εγκληματικής υποτροπής και μετασφρονιστική αρωγή
- Υποτροπή κυρίως κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών μετά την έξοδο από τη φυλακή
- Κυβερνητική σταθερότητα και στερεότητα και αυθόρμητη γαλήνη ή περιορισμός του επαναστατικού ρεύματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Η εγκληματολογική στατιστική του τελευταίου μισού του 19ου αιώνα

IV. Πολιτισμός και επανάσταση

Διαχωρισμός πολιτισμού και κοινωνικής επανάστασης:

- πολιτισμός ηθοπλαστικός και αποκατάστασης της ειρήνης- επανάσταση αφορά τον πόλεμο μεταξύ των τάξεων
- πόλεμος και η επανάσταση προκαλούν φθορά των ηθών- πολιτισμός κατευνάζει και καθησυχάζει

Κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο:

- Άύξηση κακουργημάτων και πλημμελημάτων
- Ίδια επίπεδα υποτροπών
- Αιτία της αύξησης γενική, ενεργεί πάνω στο σύνολο των πολιτών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Η εγκληματολογική στατιστική του τελευταίου μισού του 19ου αιώνα

V. Δικαστικό σώμα: η συνεχής πρόοδός του προς όλες τις κατευθύνσεις

- Στατικότητα της προσφυγής στη δικαιοσύνη
- Σύγκριση μεταξύ των τριών δικαστικών στατιστικών, της εγκληματολογικής, της αστικής και της εμπορικής:
  - Η πρώτη σε άνοδο, έκφραση της δύναμης της μίμησης όσον αφορά την επικίνδυνη δράση της
  - Η δεύτερη σε οριζόντια θέση, έκφραση της ίδιας δύναμης όσον αφορά την ωφέλιμη δράση της μίμησης
  - Η τρίτη σε κάθοδο, έκφραση του αποτελέσματος της αδράνειας της
- Διάκριση του αστικού και του ποινικού, της ποινικής δίωξης και της δίκης – η αστική κυρίως προκαλεί φόβο στους ανθρώπους
- Η κύρωση ως μια εξαιρετική τροχοπέδη:
  - εκεί όπου περιορίζει, σταμάτημα ή μείωση των παραβάσεων του νόμου
  - εκεί όπου χαλαρώνει, αύξηση των παραβάσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - Η εγκληματολογική στατιστική του τελευταίου μισού του 19ου αιώνα

VI. Θρησκεία και η επίδρασή της

- Σχετική ηθικότητα αποδίδεται στην προχωρημένη εκπαίδευση ή στην ορισμένη φύση της διαπαιδαγώγησης
- Ηθικοποιητική επίδραση της γνώσης αρχίζει τη στιγμή κατά την οποία καθίσταται ένα αντικείμενο τέχνης
- Ακμή των κοινωνικών αρετών και ελάχιστα επίπεδα εγκληματικότητας με την καλλιέργεια κλασικών σπουδών
- Κατάργηση των θρησκευτικών και εξασθένηση της αισθητικής πλευράς της εκπαίδευσης ως μεγάλος κίνδυνος
- Αναγκαιότητα της θυσίας, ανεπάρκεια του κινήτρου του προσωπικού συμφέροντος, έγερση της αισθητικής διαπαιδαγώγησης και εξάπλωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Προβλήματα επιβολής ποινών

I. Ο αποκτηθείς βαθμός δικανικής πεποίθησης

Ποιος είναι σε μια δεδομένη στιγμή ο βαθμός πίστης για την ενοχή του κατηγορουμένου που επιτρέπει στο δικαστή να τον καταδικάσει;

- Διάκριση των κατηγορουμένων όχι σε ενόχους και σε αθώους αλλά σε καταδικαστέους και σε μη καταδικαστέους
- Μεγάλη διαφορά της πιθανότητας καταδίκης από ένα δικαστήριο στο άλλο και από ένα σώμα ενόρκων στο άλλο
- Εξαιρετικά άστατος ο βαθμός πίστης από τον οποίο εξαρτάται η καταδίκη των ανθρώπων
- Ελάχιστο της πιθανότητας που καθιστά κάποιον καταδικαστέο σε μια δεδομένη χώρα σε μια δεδομένη χρονική στιγμή μπορεί να ποικίλλει
- Αναλογική αύξηση του διανοητικού επιπέδου των δικαστών με την αύξηση της ανασφάλειας και της εγκληματικότητας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Προβλήματα επιβολής ποινών

II. Υποβολή και ευθύνη

Σύγκριση της επιβολής των ποινών ενός έθνους με τη βιομηχανία του:

- στη δεύτερη περίπτωση, αντιπαράθεση εμποδίων μιας φύσης παρόμοιας με εκείνη της αιτίας των φαινομένων
- στην πρώτη περίπτωση, αντιπαράθεση ηθικών και κοινωνικών δυνάμεων, όπως η μεταρρύθμιση ορισμένων θεσμών

I. Υποβολή που ασκείται από τους νεκρούς

II. Υποβολή που ασκούν οι σύγχρονοι ζωντανοί- υπνωτική υποβολή- ζήτημα της ευθύνης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Προβλήματα επιβολής ποινών

Delboef:

- στενή σύνδεση του υπνωτισμού με την κανονική ζωή
- αποκατάσταση της συνοχής της συνείδησης του υπνωτισθέντος

Εμπόδιση της επανάληψης μιας εγκληματικής πράξης με την προσβολή των αιτίων της:

- Ηθικές και κοινωνικές
- Φυσικές ή φυσιολογικές

Επιβολή ποινής ως προς τη θεραπεία των πρώτων, άλλες φροντίδες ως προς τις δεύτερες

Πρόσκαιρα κατευναστικά της ανήθικης φύσης με:

- προσαρμοσμένη διαπαιδαγώγηση
- μετασχηματισμούς της κοινωνικής κατάστασης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Προβλήματα επιβολής ποινών

Έναντι της αλαζονείας του μαγνιτιστή:

- i. επιβολή μια ακριβώς αντίθετης κοινής γνώμης
- ii. αποδοκιμασία που θα καταστρέψει το γόητρό του
- iii. μείωση την επιρροής του πάνω στους άλλους

Διάκριση μεταξύ του εγκληματία και του τρελού:

- μερικοί την αρνούνται
- καθοριστικός ο ρόλος της μίμησης
- κάποιες πράξεις είναι μεταδοτικές και κάποιες άλλες όχι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

I. Εγκληματική γεωγραφία

- Αύξηση των φόνων στα θερμά κλίματα και μείωση στα ψυχρά- Επικράτηση των ανθρωποκτονιών στον νότο και των κλοπών στο βορρά
- Σοβαρές εξαιρέσεις
- Σύγκριση σχέσης κακουργήματος και κλίματος και κακουργήματος και πολιτισμού
- Η πολιτισμένη ζωή ενεργεί προς μία κατεύθυνση προς την οποία θα οδηγούσε όχι μια μείωση αλλά μια αύξηση της θερμοκρασίας του κλίματος
- Πορεία του πολιτισμού προς το βορρά
- Κοινωνιολογική και όχι γεωγραφική η ερμηνεία της γεωγραφικής κατανομής του εγκλήματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

Θερμικός νόμος

Mougeolle:

- Χάραξε πάνω σε ένα παγκόσμιο χάρτη τέσσερις ή πέντε από τις κύριες ισόθερμες γραμμές ανάμεσα στην καυτή και στην παγωμένη ζώνη
- Κάθε μία συνδέει τις διάφορες μεγάλες πρωτεύουσες- κέντρα πολιτισμού
- Συνεχής σχέση ανάμεσα στην ανάπτυξη των πολιτισμών και την κίνηση των ισόθερμων στην επιφάνεια της γης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

- Εξέλιξη του πολιτισμού από την ανατολή στη δύση
- Βασική αιτία της πορείας του ευρωπαϊκού πολιτισμού προς τη δύση η ανακάλυψη του νέου κόσμου
- Έλξη του παλιού κόσμου από τον καινούριο
- Αμφίδρομη σχέση
- Τάση του πολιτισμού να ακτινοβολεί προς όλες τις κατευθύνσεις
- Αιτία κοινωνική, η βορεινή κατεύθυνση του πολιτισμού
- Αιτία αυτού επίσης κοινωνική, η μιμητική δύναμη της διάδοσης προς όλες τις κατευθύνσεις
- Το έγκλημα, περισσότερο από ότι η τρέλα και η ιδιοφυΐα, επακόλουθο κοινωνικών καταστάσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

II. Ανθρωποκτονία και Αυτοκτονία

- Ferri, Morselli
- Πορεία προς την αυτοκτονία αντίστροφη εκείνης προς την ανθρωποκτονία
- Πρώτη αντίβαρο ή συμπλήρωμα της δεύτερης
- Πολυάριθμες εξαιρέσεις
- Στάσιμος αριθμός των αυτοκτονιών, αύξηση των ανθρωποκτονιών
- Επίδραση ορισμένων αιτίων πάνω στην ανθρωποκτονία και την αυτοκτονία προς την ίδια κατεύθυνση(θερμοκρασία της ατμόσφαιρας, ηλικία, φύλο, γάμος)
- Αναγνώριση της πραγματικότητας και της δράση των φυσικών επιδράσεων
- Όχι στον ίδιο παρανομαστή με τις κοινωνικές επιδράσεις
- Οι πρώτες επιδρούν μόνο όταν οι δεύτερες παρεμβαίνουν

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

- Bertillon
- Έντονη ομοιότητα καμπύλης διαζυγίων και αυτοκτονιών
- Επίδραση ίδιων επιρροών με τον ίδιο τρόπο πάνω σε ξένα μεταξύ τους φαινόμενα
- Μείωση της ποίησης και των προκαταλήψεων, μαζί με αύξηση του αλκοολισμού και πολλαπλότητα των σχέσεων
- Ολοένα και περισσότερο κοινωνικές αιτίες για την αύξηση των αυτοκτονιών
- Προέρχεται από μια εξέλιξη, μετασχηματισμό της απελπισίας
- Δεν συνδέεται με την αναλογική μείωση της εγκληματικότητας κατά των προσώπων συγκρινόμενη με την εγκληματικότητα κατά των αγαθών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

III. Το μέλλον του εγκλήματος

- Διπλός προσανατολισμός των κοινωνιών
- Αυξανόμενη τάση τρυφιλότητας των ηθών
- Έγκλημα είναι κάθε πράξη που κρίνεται εγκληματική από την κοινή γνώμη
- Καθορισμός νόμιμου ή παράνομου χαρακτήρα των ενεργειών από τη διαδεδομένη μέσα στην κοινωνία κοινωνική ομάδα κυρίαρχη κοινή γνώμη
- Πράξη επιτρεπτή πέρα από αυτά τα όρια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

- Προοδευτική διεύρυνση των δύο ομόκεντρων κύκλων της ηθικής μέσω της μίμησης
- Ηθική προόδος ως ακολουθία μιμητικών ανακαλύψεων
- Στενή σύνδεση με βιομηχανική και επιστημονική πρόοδο
- Εμβρυολογία του εγκλήματος
- Αρχική αιτία κάθε εγκλήματος η εισαγωγή κάποιου βιομηχανικού ή διανοητικού νεωτερισμού
- Ιδεώδες μέλλον
- Εξάπλωση της εκπολιτιστικής ανταρσίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

IV. Πολιτισμός και ψέμα

- Σύνδεση ανάμεσα στην παράβαση του ποινικού κανόνα και στο πνεύμα του ψέματος
- Βασική προϋπόθεση εμφάνισης του εγκλήματος το ψέμα
- Πολύ χρήσιμο στη ζωή, αν όχι απαραίτητο
- Κοινωνική οικουμενικότητα του ψέματος
- Απόλυτη απαγόρευση του ψεύδεσθαι από την ηθική του κόσμου
- Εξαίρεση μεγάλες και μικρές περιστάσεις
- Ιδαίτερα ασαφές όριο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

Η πορεία του πολιτισμού τείνει στην ενίσχυση του πνεύματος του ψέματος ή αντίθετα στην αποδυνάμωση του;

- Πρόοδος των επιστημών, εξάπλωση της σύμβασης ως νομικό τύπο και κοινωνική εξομοίωση τείνουν να ενδυναμώνουν τη φιλαλήθεια
- Από την άλλη πλευρά, ο πολιτισμός κάτω από διάφορες σχέσεις, μας σπρώχνει προς μια αντίθετη κατεύθυνση
- Υπερισχύουν οι επιρροές που είναι αντίθετες προς την ειλικρίνεια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - Προβλήματα εγκληματικότητας

- Ορισμένη ποσότητα από αυταπάτες απαραίτητη σε μια κοινωνία για τη διατήρηση της κανονικής της κατάστασης
- Άρνηση ότι το λάθος γεννιέται συνήθως από το ψέμα και ότι το ψέμα παράγει συνήθως το λάθος
- Λάθος και αυταπάτη απαραίτητα για την κοινωνική τάξη
- Ψέμα, λόγω της εγκληματικότητας που ευνοεί, αντίθετο
- Μορφή αυταπάτης διαφορετική από το ψέμα, η φαντασία
- Κοινωνική ανάγκη για αυταπάτες θεμελιωμένη πάνω στην ίδια την ανάγκη της κοινωνικής οργάνωσης, δηλαδή λογικής συμφωνίας
- Συναρμογή της ατομική λογικής συμφωνίας με την κοινωνική λογική συμφωνία
- Εξαφάνιση πνεύματος του ψέματος από τις κοινωνίες μας μόνο ίσως όταν αυτές θα βουλευτούν με κάποιο μεγαλοπρεπές λάθος σταθερό και βαθύ, με κάποιο ειδικό πιστεύω που θα τους προσανατολίσει προς ένα ιδεώδη γητευτή

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝΑΓΙΟΥΛΑ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΥ, ΒΕΤΗΣ
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ ΝΟΜΙΚΗΣ, ΜΕΛΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ